

پیشگفتار

با امضای تفاهم‌نامه‌ای بین پژوهشگاه و دانشگاه سالنتوی شهر لچه در کشور ایتالیا در سال ۱۳۹۵ صفحه جدیدی در پژوهش‌های شهرسوخته گشوده شد. پیشنهاد گروه باستان‌شناسی برای آغاز یک سلسله همکاری‌ها، بویژه در زمینه پژوهش‌های میان‌رشته‌ای و استفاده از تجربیات و امکانات همکاران ایتالیایی در زمینه این گونه پژوهش‌ها بوده است. سابقه همکاری با گروه‌های باستان‌شناسی غیر ایرانی به دوره پیش از انقلاب باز می‌گردد که محققان ایتالیایی در سیستان و نه تنها در تپه‌های شهرسوخته، بلکه در محوطه‌های گوناگونی چون کوه خواجه، دهانه غلامان، قلعه سام، بی بی دوست، تپه قلعه و مانند آن فعال بوده و نتایج پژوهش‌های آنان در روشن کردن تاریخ و فرهنگ سیستان بسیار موثر بوده است. این تحقیقات منحصر به فعالیت‌های میدانی و باستان‌شناسی صرف میدانی نبوده بلکه بررسی‌های علمی نظری نیز جایگاه والائی را به خود اختصاص داده است. تصور می‌کنم در این جا باید از شادروانان گراردو نیولی، اومبرتو شراتو و ماریتسیو توزی به عنوان نمایندگان اصیل پژوهش‌های علمی ایتالیایی در سیستان یاد کنیم. در دوره بعد از انقلاب و پس از آغاز دوره دوم کاوش‌ها و پژوهش‌های علمی در شهرسوخته نیز کوشیده شد تا این دسته از همکاری‌های علمی، نه تنها با همکاران ایتالیایی بلکه کشورهای دیگر و تبادل اطلاعات علمی تداوم یابد.

آنچه که گروه باستان‌شناسی دانشگاه سالنتو را از برخی از دیگر گروه‌های تحقیقاتی غیرایرانی متمایز می‌کند دو نکته اساسی، یعنی همکاری تنگاتنگ با باستان‌شناسان ایرانی و نیز ارائه به موقع

گزارش‌های خود به مسئول و مدیر پروژه است، یعنی نکته‌ای که باعث شده تنها با انجام دو فصل کار میدانی هر دو گروه (معادل تقریباً ۷۵ روز)، موفق به انتشار کتاب حاضر با همکاری حدود ۵۰ پژوهشگر شویم.

در انجام این کار، این دو گروه باستان‌شناسی تنها نبوده‌اند. اگرچه انریکو اسکالونه سرپرست گروه ایتالیایی در پیشگفتار خود از همکاری‌ها و حمایت‌های مدیران و نهادهای ایتالیایی - و البته ایرانی - به خوبی یاد کرده است، اما من نیز باید یادآوری کنم اگر نبود حمایت‌ها و پشتیبانی‌های برخی مدیران و مسئولان ایرانی، شاید این پروژه در انجام وظایف خود موفق نمی‌شد. بنا ندارم از برخی نامهربانی‌ها در قبال فعالیت‌های این گروه یاد کنم، اما و برخلاف روش‌های رایج که تشکرات و سپاسگذاری‌ها همواره با نام مدیران ارشد گره می‌خورد مایلیم برای چندمین بار مراتب سپاسگذاری‌های خود نسبت به نگهبانان آثار، کارگران، پاسداران فرهنگی، راهنمایان محلی که در نگهداری و حفاظت این آثار می‌کوشند و در شرایط بسیار سختی به انجام وظایف خود می‌پردازند ابراز کنم.

با پوزش از عدم استفاده از عناوینی چون مهندس و دکتر اضافه می‌کنم که در طول این سال‌ها، سیدمحمد بهشتی در مقام ریاست (اسبق) سازمان میراث فرهنگی و ریاست بعدی پژوهشگاه، جلیل گلشن ریاست (اسبق) پژوهشگاه و مشاور بعدی سازمان، ناصر چگینی و حمیده چوبک روسای سابق پژوهشکده باستان‌شناسی هیچگاه از پشتیبانی‌های مادی و معنوی این گروه دریغ نداشته‌اند. در حال حاضر نیز ریاست پژوهشگاه، بهروز عمرانی و ریاست پژوهشکده باستان‌شناسی، روح‌الله شیرازی با درخواست مجوز جهت ادامه این فعالیت‌ها موافقت کرده‌اند و با این ترتیب امکان تداوم کاوش و پژوهش در این محوطه بسیار مهم فراهم آمده است. در استان سیستان و بلوچستان، یاری‌های علیرضا جلال‌زایی مدیرکل محترم استان در مواقع گوناگون و حساس در پیشرفت کار گروه مؤثر بوده و مجید کلانوری رئیس پایگاه بین‌المللی شهرسوخته و همکاران ایشان طی دو فصل گذشته این کاوش‌ها نهایت همکاری با این گروه باستان‌شناسی را داشته‌اند. سرهنگ اکوان و نیروهای تحت امر ایشان در ارتباط با مسائل حفاظتی شهرسوخته و موزه مربوطه همکاری‌های صمیمانه‌ای با این گروه داشته‌اند و به همین ترتیب اداره حراست اداره کل میراث استان نیز توجه خاصی به فعالیت‌های این گروه داشته و با همکاری‌های خود، گروه را در انجام وظایف خود یاری کرده‌اند.

در تهران و در پژوهشگاه، همکاری‌های اداره روابط بین‌الملل، سرکار خانم منیر خلقى و همکارانشان در جهت حل مسائل و مشکلات بین‌المللی قابل تقدیر و تشکر است. محمدرضا میری، دوستدار فرهنگ و تمدن ایران، با خوش‌خلقی همیشگی اجازه استفاده از امکانات موسسه فرهنگی پیشین پژوه را به این گروه باستان‌شناسی داده و همکاران ایشان و به ویژه سرکار

خانم ساره امینی در مسائل مرتبط با مشکلات رایانه‌ای و صفحه‌آرایی مجموعه حاضر بیشترین همکاری‌های لازم را به عمل آورده‌اند.

و البته تشکر خاص و شخصی سرپرست گروه باستان‌شناسی نثار اعضای اصلی گروه باستان‌شناسی شهرسوخته است که طی سالیان دراز پژوهش و کاوش در شهرسوخته به بهترین وجه ممکنه به انجام وظایف خود پرداخته‌اند. نویسنده سطور حاضر تندرستی و بهروزی نامبردگان و افرادی که نامشان در این جا نیامده، اما به شکل‌های گوناگون برای موفقیت‌های این گروه باستان‌شناسی زحمت کشیده و به ما یاری رسانیده‌اند را از درگاه پروردگار بزرگ خواستار است.

تهران مهر ماه ۱۳۹۸

سید منصور سید سجادی

سرپرست پروژه بین‌المللی کاوش و پژوهش در شهر سوخته

با پاس و قدردانی از کارگران شریف سیستانی و بلوچستانی

